СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 225. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 18-го листопаду 1943. No. 225. Jersey City, N. J., Thursday, November 18, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОНАД ТРИ БІЛІОНИ З ЛЕНД-ЛІЗУ ПІШЛО ДО РОСІЇ

ВАШИНГТОН. — Адміністратор Чужинної Економії Лео Т. Кравлі виявив велитенську допомогу з Ленд-Лізу для Росії, щоб уможливити цій державі втримати військові фабрики, не допустити до заломання духа в армії і хоч частинно нагородити економічні втрати, які потерпіла Росія внаслідок заняття України німцями. З докладу виходить, що до 30. вересня 1943. вартість матеріялів, висланих в Росію, досягла суми три біліони і 387 міліонів долярів. Із тих посилок 56% матеріялів були чисто воєнні припаси; матеріяли вартости 885 міліонів були матеріяли для відбудови воєнних фабрик, головно фабрик амуніції; а припаси вартости 550 міліонів це були харчі і фармерська допомога. В воєнних предметах ця поміч представляється так: 145,000 вантажних авт („троків"); 25,000 малих авт системи „джіп", 200,000 полевих телефонів і телефонічних дротів завдовжки 700,000 миль. Решта матеріялів це були вироби залізні, допомога в хемікаліях, олію, машинах, харчах і в насінню на засіви.

ПОБІР БАТЬКІВ ПОСТАВЛЕНО НА КІНЦІ ЛІСТИ.

ВАШИНГТОН. — Довгий спір над тим, чи і як забирати в рекрути мужчин, що мали родину ще перед нападом на Перл Гарбор, остаточно вирішили комісії обох конгресових палат у такий спосіб, що поставили їх на останнім місці в поборових лістах. Хоч законопроєкт не заборонює покликати батьків до військової служби, але наказує місцевим поборовим комісіям притягати наперед самітних, дальше жонатих бездітних, а щойно на самому кінці батьків.

НОВИЙ ЦІННИК ХАРЧІВ ЗНИЖУЄ ЇХ ЦІНУ.

НЮ ЙОРК. — З нинішним днем розпочалася висилка нового списку цін харчових продуктів до власників харчових крамниць. Цінник висилає окружне бюро Адміністрації Цін. Загально ціна харчових артикулів підскочила, а лише на деякі продукти, як от на яйці, обнижена. Цінник важний для стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Делевер, Пенсилвенія, Дистрикт Колюмбія і Меріленд. Він обіймає 500 маркованих виробів поділених на 35 категорій. Є властиво два цінники: Один для малих харчівень, другий для таких, що мають великий річний оборот.

ОСТЕРІГАЄ КОНҐРЕС ПЕРЕД АКЦІЄЮ ЗА ПІДВИШКУ ПЛАТНІ.

ВАШИНГТОН. — Директор Економічної Стабілізації Фред М. Винсон написав листа до Міжстейтової Торговельної Комісії сенату, що саме переводить переслухання в справі підвишки платні для залізничників. У листі міститься осторога, що конґрес самий причиниться до зломання „Малої Сталевої Формули", яка нормує підвишку платень, коли вмішається у спірку з залізничими юніями. — „Коли конґрес виелімінує одну ґрупу з послуху для цієї формули, тоді Бюро Економічної Стабілізації мусітиме залишити формулку загалом і для інших ґруп. Коли конґрес хоче змінити платню для одної ґрупи, хай придумає якусь формулу для всіх ґруп" — сказано в листі Винсона.

НОВІ ВИНАХОДИ ВБИВАЮТЬ ВДВОЄ ТІЛЬКИ, ЩО ПЕРШЕ, РЯТУЮТЬ ВСОТЕРО.

ВАШИНГТОН. — Найновіші воєнні винаходи вбивають вдвоє тільки людей у теперішній війні, в порівнанню з війною з 1917-1918. р., але ранені у теперішній війні мають 100% більше надії на видоровлення, ніж ранені з попередної війни. Бюро Воєнної Інформації видало щойно перший критичний огляд про цю справу на підставі статистики, отриманої із військових шпиталів. У попередній війні потрясення й зарaзливість від ран спричиняли великий відсоток смертности. Тепер кровна плязма та різні препарати ліку з сульфи змінили цей відсоток до непізнання. Статистика армії виказує, що лише 35 ранених на тисячу вмирає від ран, а при фльоті лише 31 на тисячу. В роках 1917 і 1918 вмирали 73.3 на тисячу ранених, отже тепер на половину менша небезпека для ранених, ніж у попередній війні.

ЗБІРКА СТАРИХ УБРАНЬ РОЗПІЧНЕТЬСЯ ВЖЕ НАСТУПНОГО ПОНЕДІЛКА.

НЮ ЙОРК. — На нараді представників різнородних добродійних організацій, Ради Воєнної Продукції, урядників Цивільної Оборони і Бюра Добровольців складено плян для збірки вживаних убрань. Ці убрання будуть направлені або перероблені в урядових варстатах і вислані на допомогу країв, звільнених зпід ворожої окупації. Збірка пічнеться вже наступного понеділка і буде тривати два тижні. Влада взиває людей приготовити вбрання, заки прийде колектор.

Наладнання державних границь залежне від мирової конференції. Нема самовизначення народів

ВАШИНГТОН. — Після пресової конференції секретаря Кордела Гола виринуло стільки питань, що для їх вияснення Гол відбув другу конференцію. Він сказав, що неможливе є обговорити відразу 30 спірних граничних питань в Европі і ця справа мусить бути вирішена на мировій конференції. Одначе вже тепер є деякі неспірні границі і в цих краях буде можна пригнорувати італійську формулу для настановлення влади на підставі плебісциту.

За висловом секретаря Гола поступування буде таке: Спочатку буде військова контроля в тих краях, у які ввійде котрась аліянтська армія. Опісля мирова конференція вирішить, котрі краї мають залишитися з передвоєнними границями, а в котрих границі треба буде змінити. Щойно, як границя буде вирішена, населення буде могти голосувати над формою правління в своїм краю. У цих „визволених" краях буде забезпечена свобода слова, релігії, політичних зібрань та преси. Щодо цього заграничні секретарі держав, що брали участь у московській конференції дефінітивно погодилися. Про границі мабуть і не треба буде вести спору після війни, коли прийметься засаду забезпеки країв на випадок війни, бо війни не буде. Так як тепер представляються справи, то право до „самовлади" дістане Франція, Бельгія, Голяндія, Норвегія. Для країв на захід від Росії, Сталін може поставити якісь домагання, як про це він висловився уже прилюдно.

Один журналіст поставив питання: „Чи це значить, що ми тепер не потверджуємо права самовизначення, як це ми зазначили після першої світової війни"?

На це відповів секретар Гол, що як чотири держави раз вирішать справу приналежности якоїсь території, то щойно тоді населення цієї території матиме право вибрати собі свій уряд і провідників. Ці правила будуть застосовані до визволених країв, але наперед треба знати, що це є „визволений" край.

ПІСЛЯВОЄННА ДІЙСНІСТЬ В УМІ ҐУБЕРНАТОРА ДЮЇ

НЮ ЙОРК. — На відкриттю „Форуму для Біжучих Проблем", що його уладжує вже 12. рік газета „Ню Йорк Геральд Трибюн", промовляв ґубернатор стейту Ню Йорк Томас Е. Дюї. Він висловив такі думки: Не можна вірити, що після війни настане утопійний рай на землі, ані, що ми попадемо в безвиглядну нужду. Нема одної писаної формули ані для миру ані для добробуту. Над установленням тривалого миру треба завзято працювати літами після війни. Для привернення добробуту треба, щоб підприємчивість не була зосереджена в руках уряду, але щоб розвинулися приватні підприємства. Тому, що Злучені Держави велика нація, вона буде мати вплив на упорядкування відносин у цілому світі.

Французи заперечують Аліянтські закиди

АЛЖІР. — Генерал Шарль де Гол заперечив в імені Французького Комітету Національного Визволення, немовби цей пробував обмежати свободу Лебанону, як це виходило би з протестів американського й британського уряду.

Генерал рівночасно заявив, що Франція не може зректися своїх „зобовязань" і своєї „неспірної юридичної позиції" в Лебанонї.

Американські представники зделкярували становище американського уряду в цій справі. Його можна зібрати коротко так: Америка стоїть за повне визнання й піддержку тих країв на Близькому Сході, котрих незалежність є визнана; Америка почуває симпатії й піддержує аспірації до незалежности тих народів, котрі ще не досягли незалежности; піддержку для ідеалів, висловлених у Атлянтійському Чатері.

Генерал Катру, державний комісар комітету Де Гола, вже доїхав до Бейруту, де загально ждуть від нього скорого ділання.

Тимчасом Французький Комітет Національного Визволення докінчує свою організацію; він одержав письмо від французької комуністичної партії про приняття нею для себе двох статновиць у Комітеті. Партія жалується, що комуніста не встановлено комісарем пропаганди.

ЗАПОВІДАЮТЬ СКОРУ СТРІЧУ РУЗВЕЛТА Й СТАЛІНА

ЛОНДОН. — Будапештенське радіо доносить з Каїра, що коло великих пірамід уже приготовляють готель Мена Гавз для стрічі президента Рузвелта зо Сталіном і Чорчілем. Дехто вважає що вістку тільки шукацям за інформаціями в цій справі з боку німців. В Европі одначе загально розуміють, що така стріча є потрібна для вирішення важних біжучих питань кампанії Аліянтів проти Німеччини.

„ІЗВЄСТІЯ" ВИХВАЛЯЄ АЛІЯНТСЬКІ ВОЄННІ ВЧИНКИ

МОСКВА. — З нагоди десятої річниці навязання дипльоматичних зносин між Америкою й совєтським союзом передовиця в „Ізвєстіях" розхвалює воєнні досягнення проти-гітлерівської коаліції як доказ, що така кооперація совєтського союзу й Америки буде корисна для кожної сторони.

ОСЬ ТУТ БУЛИ ЇХ МЕШКАННЯ.—Лише осмалені мури осталися з їх домів у російськім місті Орелі, коли мешканці вернулися до міста по відступі німецьких військ. Кажуть люди, оглянувши доми, що ці доми були знищені з розмислом.

РОСІЯНИ ОКРУЖАЮТЬ КОРОСТЕНЬ І ГОМЕЛЬ

ЛОНДОН. — Червона армія доперла під самий Коростень, важний залізничий і дорожний вузол на Україні, а рівночасно дальше на півночі стала обходити місто Гомель так, що цілий німецький фронт над Припетю й в Білорусі готов заломатися.

За останніми донесеннями, червона армія підсунулася під самий Коростень, бо захопила Злобичі й Обиходи, з котрих перше місто віддалене від Коростеня на 7 миль, а друге на 16 миль. На залізниці з Києва в Коростень червона армія заняла місто Чеповичі.

На полудневий схід від коростенсько-житомирського фронту німецькі важкі сили повзові й піхотинські ведуть далі завзяті протиатаки. Московський комунікат каже, що німці втратили в цих атаках 35 повзів в околиці Фастова, де совєтські літаки розбили цілий націстичний батальон піхоти. За цим донесенням, на російському фронті за один день згинуло 6,000 німців, з того 3,000 згинуло в мочарах Припеті коли червона армія посунулася з Демехів до Бабичів.

Завдяки заняттю Бабичів, кажуть воєнні знавці, Гомель мусить упасти. Німці певно вже почали його евакувати. Ця евакуація одначе може відбуватися тільки по залізниці на Мінськ, а як червона армія перетне цю залізницю, то німці будуть примушені масово здаватися.

На північ від коростенського фронту червона армія заняла Гариводи, що лежить несповна 4 милі від Речиці. Вона теж поширила свої позиції над рікою Сожем.

НІМЦІ БУДУТЬ ПРИМУШЕНІ ЗИМУВАТИ БЕЗ ЗИМОВИХ КВАТИР.

БЕРН. — Воєнні знавці дивляться песимістично на вигляди німецьких військ на російськім фронті. Німці мусять почуватися, що ворог від них краще вгадував майбутнє, що він краще маневрував та що він успів забрати більші сили. Німецькі війська мають тепер далеко менший фронт, але цю третю зиму, російську зиму, їм прийдеться зимувати без підготованих зимових кватир.

Німецькі військові знавці видно поділяють цей погляд на вигляди німецьких армій на сході, бо берлінські коментатори дуже сумні. Найбільшою несподіванкою для німців було видно те, що росіяни потрапили зорганізувати такі невичерпимі резерви людей. Перемогу під Києвом німецькі знавці приписують власне тому, що росіяни вспіли кинути в бої, коли німцям уже здавалося, що вони вирішені в їх користь, нові резерви. З таким німці не стрічалися ні в польській ні в французькій кампанії.

АЛІЯНТИ ПОШИРЯЮТЬ СВОЇ ПОВІТРЯНІ РЕЙДИ.

ЛОНДОН. — Великі формації восьмої повітряної сили „літаючих фортець" і „ліберaторів" вибралися на рейди на Норвеґію, де вони розбили копальні молібдену в Кнабе та електовні й електролізні фабрики в Рюкані. Великі американські бомбовики зробили 1,100-1,300 миль дороги без ескорти й в боях з німецькими боєвиками знищили 6 боєвиків. Втратили самі тільки два бомбовики. Підчас подорожі летунам приходилося переносити холод 45 ступнів понижче зера Фаренгайта.

Рівночасно британські літаки били по німецьких військових приспособленнях у західній Німеччині й Франції. Коло Бресту розбили націстичну базу для морських літаків.

НІМЦІ ВИПИРАЮТЬ ПАРТИЗАНІВ З ДАЛЬМАТІЇ.

КАЇРО. — Партизани ген. Тіта Броза признали, що німецькі війська повели офензиву проти них у Дальмації й заставили їх відступити з важного стратегічно півострова Полесаца, що висувається в море між Сплатом і Раґузою. Його радіо доносить теж, що німці й усташі вживають великих сил для атаки на партизанські позиції коло Грабоваца, Дубна, Імоцка й Задворя.

Югославське радіо в Каїро, звязане з югославським урядом на вигнанню, говорить проти успішні атаки четників ген. Міхайловіча в околиці Єлінковець у Сербії.

Донесення з Альбанії говорить про успішні операції албанських партизанів в околиці Елбасану.

Австрійський часопис „Донау Цайтунг" подає, що новий альбанський (кукловий) уряд Альбанії проголосив за згодою Німеччини, що Альбанія, вийшла з війни та стала „невоюючою країною". Вона теж зложила з престола італійського короля Віктора Емануеля.

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ ЯПОНЦІВ В РАБАВЛЮ.

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подає, що становище японської фльоти в околиці Рабавлю таке важке, що їй певно прийдеться зовсім здати Нову Британію як неможливу для оборони.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Невідкладні питання

„Ню Йорк Геральд" у своїй передовиці під наголовком „Принципи й політика" звернув увагу на загально відомий факт, котрий одначе різні нерозумні й нечесні люди стараються затемнити, що Атлянтійський Чартер, не дивлячися на всі його знеслі цілі й сильні точки, не може вважатися ясним начерком практичної політики.

„Ню Йорк Геральд" наводить низку таких ситуацій. Очевидно між ними кожному насуneться на думку справа Лебанону. Французький Комітет Національного Визволення хоче задержати владу над Лебаноном, хоча Франція дістала була мандат над Лебаноном під умовою, що край колись стане самостійною державою. Комітет вимовляється, що Франція дістала була мандат над Лебаноном від Ліґи Націй і звернути його повинна Лізі Націй, зглядно її наслідниці. Цей леґалістичний арґумент одначе не зовсім промовляє до думання американського уряду, коли він звернув увагу французькому Комітетови, що його поведінка в цій справі не годиться з становищем Французького Комітету як представника поневоленої держави. Супроти цього питається тепер „Ню Йорк Геральд": чи це є поломанням Атлянтійського Чартеру, коли французи вперлися удержати адміністраційну контролю в Лебанонї, аж до кінця війни?

Лебанон насуває негайно на думку справу недалекої Палестини. Коли Лебанон мав би дістати свободу тепер, то як мала би бути вирішена справа державної приналежности Палестини?

Далі насуваються подібні питання відносно балканських держав. Ще далі питання щодо балтійських держав. Запитаний про ці держави на своїй конференції з представниками преси секретар стейту Кордел Гол признав, що цих справ на московській конференції не дискутували. Що з цього ще не виходить, що така дискусія була зайва, бо Атлянтійський Чартер уже дає повну відповідь на них, видно з того, що Гол покликався на рішення московської конференції в справі Італії: коли, мовляв, московська конференція признала народови Італії рішати своїми голосами, якого уряду він хоче, то таке саме право признане бути повинно й народам інших держав. Це все гарний плян, одначе не повний: і самий Гол зараз каже, що над голосуванням буде наглядати держава, котрої військо зайде до даного краю, що очевидно не виключає можливости, що таке військо може легко бути зацікавлене в тому, аби голосування випало так, або сяк.

Власне така можливість показує на небезпеку, що, коли нарешті прийде до мирового порядкування світу, мировій конференції лишиться дуже мало до порядкування, бо ще до цього часу, підчас воювання, різні інтересовані держави своїми військами позаймають різні країни. З тої то причини й треба вже тепер проголошення певних засад практичної натури, які сказали би світови ясно, як різні спірні питання будуть вирішені переможними Аліянтами.

„ВІДКРИЛИ" ВЕЛИКОГО ДИПЛЬОМАТА

Сам президент Рузвелт виїхав привитати секретара стейту, Кордела Гола, з поворотом з його дипльоматичної місії до Москви. А американська преса не знаходила слів похвали для Гола за цю його місію. З усіх боків піддавали різні проєкти, як пошанувати велику людину, що доконала великого діла.

Та найцікавіше з цього те, що й ліва преса зачала писати про Гола з найбільшим признанням! Нагло добачила й вона щось добре в політиці департаменту стейту, яку постійно клеймила як крайно реакційну, що піддержує фашистів, ґен. Франка, уряд у Віші й т. п., а ставиться постійно ворожо до Советів. Самого Гола представлювала вона давніше як старця, що цілком не визнається на тому, що діється у світі, та що саме через нього, а почасти і конґрес, Злучені Держави не мають ніякої заграничної політики. Та тепер все те нагло й несподівано перемінилось, як Кордел Гол поїхав до Москви.

Ще рік тому писала „Нейшен", що цілий департамент стейту перестарілий, що це старий офіс з старомодніми дипльоматами, що цілковито не розуміють цього, що живемо в епосі, коли ведеться війну не між державами, але між ідеольоґіями, та що це війна за демократію, яку треба боронити перед тоталітаризмами. Писалося, що як можуть такі речі розуміти люди, що походять з багатої кляси, з певних родів, що звязані з собою кровним походженням і певним економічним та соціяльним світоглядом. Хоч признавали, що дивним дивом сам Кордел Гол не є „аристократом", ні багатирем, та він навіть не покінчив „аристократичних" каледжів, а звичайні. Та проте закидувано йому, що й він продовжує родову „традицію" в департаменті стейту.

Писалося, що ціла політична карієра Кордела Гола в конґресі була звязана тільки з одною проблемою, з його боротьбою проти високих тариф, бо він був за свобідну торговлю в цілому світі, як основу світового замирення. Та така постава, писала „Нейшен", була можливо добра до приходу фашистів до влади, а властиво Гітлера, бож його „життєвий простір" не повстав на ідеї про вільну торговлю, а на підбоях чужих країв і народів. Отже виходилоб, що Гол того всього не добачував и не розумів, хоч, як це признають і ліві, ненавидів фашизм і диктатури. І тому з тими противними силами постійно кооперував, намагаючись їх направити.

Іншими словами Кордела Гола вважали ліві „апізером", і то не консервативним, яким являвся британський приміер Чеймберлин, а „ліберальним апізером". І так про нього писали.

Вправді признавано Голови велику заслугу в т. зв. „Політиці Доброго Сусідства", застосованій до країв Латинської Америки замісць давної „Долярової Політики". Признано йому заслугу в поширенню „Пан-Американської Юнії" при допомозі добросусідських торговельних договорів. Стверджено, що народи Полудневої Америки витали його як „апостола" і „символ" доброго сусідства. Але все те зникало, коли з тим злучувано таку політику департаменту стейту, яка співпрацювала з „тираном Варґасом в Бразилії" чи з таким „фашистівським автократом" як Кастільо.

Крім цього департамент стейту, в очах лівих, тільки думав про те, щоби „зговоритись щодо замирення" з Японією, чи навіть з Німеччиною.

Як бачимо, закиди тяжкі. Вони довели лівих аж до такого заключення, що „Сучасний секретар стейту ніколи не ввійде в історію як великий урядовець". Ось так точно написала „Нейшен" в редакційній статті ще десь перед роком, жаліючи, що ось така людина як Гол є вже в департаменті стейту понад 10 років, найдовше з усіх секретарів, які колинебудь займали цей уряд.

Беручи під увагу сучасний момент та ті важні світові проблєми, які прийдеться вирішувати, „Нейшен" приходить до заключення, що Гол ще не знав, як треба поводитися з фашистами, ще менше буде надаватись до того, щоби розвязувати ті проблєми, що їх видвигне революційна епоха другої світової війни.

Очевидно, нема потреби нагадувати іншу пресу з крайно лівого боку, де постійно лаяли Гола і департамент стейту. А змінилось це доперва аж тоді, як Ґол поїхав у Москву... Значить, що якби не було Москви, то все булоб осталось далі по давньому. Гол був би далі стариком, що не знає де й що діється у світі, та що не доріс до розвязування світових проблєм. Але тепер уже доріс...

Та правда є та, що Кордел Гол, як тепер виявляється, підготовлював уже давно разом з своїми співробітниками в департаменті стейту, як теж з іншими чинниками, теж і громадськими, розвязку тих проблєм, що їх порушувано підчас Московської Конференції. Правда є, що Гол є знаменито поінформований про міжнародні справи, але глядить на них американськими очима, що є його обовязком. Правда, що він ненавидить тоталітаризми і диктатури, хоч приходилося йому, а це й далі приходиться, з ними кооперувати ради добра Америки і якнайскоршого закінчення війни. А якщо в Москві приняли „американську формулу", то це означає, що з чим Гол поїхав до Москви, з тим і вернув. В нічому він тут не змінився, а хіба тільки переконався, що той дипльоматичний шлях, по якому він ішов, показався правильним. Ті, що рік тому видали були на Кордила Гола присуд як на такого, що не ввійде в історію „великим", нині вже вважають його великим. Та й це не важне, бо тривалий осуд звичайно видають другі покоління, а не сучасники. Одно можна сказати, що через Москву Гол не став „великим дипльоматом". Він був ним і передше, а в Москві тільки виявив, те, чим був.

Католицькі „Підстави доброго миру"

Під датою 13. листопаду оголосила Краєва Католицька Добродійна Конференція, представлена католицькими єпископами, заяву, з підставами доброго миру після того, як проголошено Московську Деклярацію. Підстави сягають глибоко в будову суспільного ладу і кожному громадянинови варта з ними познайомитися.

„Згідно з духом свобідної нації, що її свавільно напали, говорить деклярація на вступі, — „наш край кидає у війну цілу силу своїх багатств, свого розуму і свого патріотизму. Ми теж мусимо бути рішені зібрати повні плоди нашої перемоги у справедливім мирі, як ми досі рішені виграти війну". Опісля пригадується на такі правди:

Переможці відповідальні за мир.

Меч не може завести миру. Він може усунути перепони до миру і може накинути умови, але самий мир мусить бути заведений найсамперед в умах і в змаганню переможців. Інакше перемога може перемінитися на пусті балачки і може викликати траґедію.

Маючи це на увазі, заява пригадує на підстави доброго миру. Відповідальність за відбудову післявоєнного суспільного ладу спадає на переможні держави, одначе деякі з цих держав хочуть іти на компроміс із засадами, що не доводять до цілі. Так і Московська Деклярація хоч відкриває двері для миру, водночас може довести і до третьої світової війни. Вона не виключає побоювання, що Атлянтійський Чартер буде скомпромітований. У заявах з московської конференції дещо сказано в тому напрямі, але ще більше не договорено. Тому повстає в умах багатьох людей неспокій. „Ми не хочемо встрявати в ділянку державної політики — кажуть єпископи — але як учителі релігії хочемо звернути увагу на деякі фундаментальні правди, основані на релігії і ми просимо, щоб їх загально признати". Дальше сказано: Католицька ґрупа видала поруч інших релігійних ґруп засади, на якому повинен бути відбудований післявоєнний світ, але, маючи католицьку спадщину ми хочемо піти глибше у пригадці на засади, на яких повинен спиратися правдивий післявоєнний лад.

Лихі сторони модерної суспільности.

Нема потреби закривати факту, що корінь лиха модерної суспільности, а з тим і теперішної світової катастрофи лежить у занедбанню, а то й у відкиненню суверенности Бога, Його авторитету, Його заповітів і морального права. Коли людський розум відкине авторитет Бога та спирається лише на своїй силі, тоді кожна чеснота, кожна засада, кожне право є лише піском, яким мете вітер відповідно до вигоди людей. Тоді людська гідність людська солідарність, перестають бути даром Сотворителя, а стає видумкою самих людей. Внаслідок цього шукають люди за якимось осередком постійности і звертаються до держави, перебільшуючи її авторитет і її завдання. Держава нераз не то що не оборонює засадничих прав людини, але навпаки, ще насилує її свободу і вдирається в найтайніші функції родинного життя.

Правдиві засади життя і суспільности є поміщені в Христовій євангелії. Замітне є явище, що як Захід відкинув науку Спасителя і оперся на своїм світськім розумі, тоді втратив теж ясний погляд на моральний закон. Світ не найшов інспірації до громадянської чесноти в матеріялізмі і натуралізмі і, не зважаючи на поступ науки, стримав правдивий поступ. Коли ми привернемо Христа в нашім суспільнім життю, тоді щойно ми вернемося до Бога і до морального права.

Засади відбудови суспільности.

Отже признання Бога з Його моральним правом є основою до правильного наладження суспільного ладу і міжнародних відносин. Спаситель привернув засади міжнароднього братерства, а це братерство повинно стати підставою міжнародних відносин. Ця засада не значить, що ми маємо резиґнувати із державної суверенности, але це значить, що кожна держава і кожен нарід має признати і сповняти свої зобовязання у міжнародній родині держав. Таке сповнювання обовязків є зовсім згідне з істнуванням різних народів, бо вони дають щасливу різнородність культурних цінностей у людській спільноті. Такі різниці треба шанувати й цінити і їх треба обороняти, на ділі треба навіть помагати народам, які тепер підпали в залежність, щоб вони осягнули повний правний стан серед народів світу.

За всесвітні установи миру.

На підставі таких понять є конечним, щоб держави зрозуміли свою відповідальність і покликали до життя міжнародні установи для збереження миру і взаємопомочи. Така установа є згідна з божим пляном людської солідарности і повної гармонії і повинна помогти належно толкувати суверенність і незалежність. Признання Бога і морального закону є першою нормою в упорядкуванню внутрішнього життя народу, а всі нації повинні приняти у свою політичну будову ґарантію свобідного виконування вродженого людині права, практикування чеснот і журби про недоторканість права кожної одиниці. Отже ніяка держава не має права втручатися в справи родини або нищити право приватної власности, або перешкаджати в розвитку приватного підприємства, яке змагає для спільного добра.

Спільність громадянського права з моральним.

Де нема признання Бога і морального права, там людське право тратить свою тривкість та обовязуючу силу. Традицією нашої системи є, що наше громадське право спирається на праві природи, що виходить з божого права. В нашихчасах ми є свідками того, як в інших краях уряд насилував по тиранськи й несправедливо права людей через диктатуру або правління партії. Отже для нас булоб це траґедією, колиб ми залишили нашу традицію, а приняли засади з модерної фільософії правління.

Статистика кримінальних вчинків виказує, як заломлюється поняття морального права серед молоді. Щоби цьому перешкодити, треба защіпити в серцях нашої молоді пошану до авторитету і потребу посвяти для спільного добра. Треба привернути розуміння родинного життя і його значіння для життя суспільности. У божому пляні родина є суспільна установа, яка має свої права і свою гідність. Саме в родині повстає наука суспільного ладу, а дітей призвичаюється до дисципліни, а це є ґарантія суспільного ладу.

Зокрема звертає католицька заява на значіння жінки в родиннім життю, на значіння полових різниць для добра людства і на значіння правдивого християнського поняття супружа. Новопоганське поняття супружа може довести лише до розкладу суспільности. Багато місця посвячено в заяві на рівноправність рас і конечність їх співпраці, а кінчиться ще раз зазивом до переможних держав, щоб вони признали Бога і моральне право у відбудові суспільного життя.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

72)

З нетерплячкою дожидав він того завтра, щоби побачити її. Зразу він думав справити собі одіж, відповідну до його стану, щоби показатися їй в якнайкориснішім світлі. Але тут нараз прийшла несподівана перешкода — мати не дала грошей. Приходилося зустрічати її в поганім вуглярськім шматтю, котре Ґотлібови ніколи не було так ненависне, як именно нині.

Скоро світ, Ґотліб узяв у кишеню трохи хліба й побіг за місто, аж геть по кінець Задвірного передмістя на стрийський гостинець, котрим мала надїхати Фанні. Залізниці ще тодіб не було. Тут, засівши край дороги в тіні густої рябини, він устромов очи в запорошений гостинець, що прямою сірою пасмугою простяглася перед його очима далеко-далеко й тонув у невеличкім ліску на узгірю. Ґостинцем волоклися, піднімаючи невеличкі тумани пороху, будки, накриті рогожею й напаковані пасажирами, мужицькі драбинні вози, худоба, гнана на торг до Стрия, але не видко було блискучого повозу, запряженого парою вогнистих гніданів, у котрім мала надїхати Фанні. Ґотліб, з упертістю дикого індіянина на муках, сидів під рябиною, встромивши очи в гостинець. Вже сонце геть-гіть піднялося і почало немилосердно пекти його косим промінням у лице і в руки, — він не чув цього. Люди їхали і йшли поуз нього широким шляхом, гуторили, гейкали, сміялися та позирами на вуглярчука, вдивленого в одну точку, мов безумний.

Жандарм з блискучим баґнетом, напятим поверх люфи ґвера, з плащем, звиненим в обарінок на плечах, увесь облитий потом і припалий порохом, пройшов також поуз нього, женучи перед собою закутого в ланцюги якогось напівголого, закривавленого чоловіка; він пильно позирнув на Ґотліба, здигнув плечима, сплюнув і пішов далі. Ґотліб нічого цього не бачив.

Аж ось нараз із далекого ліска, мов чорна стріла, вилетіла бричка й живо покотилася до Дрогобича. Чим ближче вона наближувалася, тим більше прояснювалося Ґотлібове лице. Так, він пізнав її! Це була вона, Фані! Він зірвався на ноги зі свого місця і скочив на гостинець, щоби спішити за бричкою до міста, коли вона з ним порівняється. Коли побачив виразно Фанні в повозі, ціле його лице облилося кровю і серце зачало битися так живо, що йому аж дух заперло в грудях. Але й Фанні, побачивши його, мабуть, пізнала того самого вуглярчука що так безумно кинувся був до її повозу і такого завдав їй страху. Безумно відважна, сліпа гарячність часом — а може й завсігди — подобається жінкам, наводить їх на думку про сліпе, безграничне привязання і посвячення. І коли вперед Фанні не могла вияснити собі причини того безумного поступка якогось брудного вуглярчука, то тепер, побачивши, що він ждав на неї аж за містом, на спеці і в поросі, побачивши, як він запаленівся, побачивши її як чемно і тривожно поклонився їй, мов перепрошував за своє колишнє безумство, побачивши все те, вона погадала собі: „А що, може, цей півголовок закохався в мені?" Вона именно вжила в думці назви „півголовок", бо який же розум для якогонебудь обідраного вуглярчука залюбитися в єдиначці-доньці такого багача. кидатися й калічитися о її бричку, визирати її з дороги?... Але про все те їй була неприємна така безумнострасна любов, і хоч вона далека була полюбити його за це, алѐ все таки почула до нього якусь симпатію, таку, яку можна мати для півголовка, для песика. „Ану, — погадала собі, — зачну з ним говорити, чого він хоче. До міста ще й так далеко, на ґостинці пусто, ніхто не побачить". І вона казала візникови їхати звільна. Ґотліб, почувши той наказ, увесь аж затрясся: він почув, що це для нього такий згляд і зараз порівнявся з бричкою. Фанні, побачивши його, відсунула віконце й вихилила голову.

— Чого тобі треба? — спитала вона несміло, видячи, що Ґотліб знов зняв шапку і з виразом німого подиву наближується до неї. Вона заговорила польською мовою, думаючи, що це християнин.

— Хочу на тебе подивитися! — відповів сміло по еврейськи Ґотліб.

— А хто тобі сказав, що я еврейка? — спитала Фанні, всміхнувшись, також еврейською мовою.

— Я знаю це.

— То, може, і знаєш, що я за одна?

— Знаю.

— То, певно, знаєш, що тобі недобре на мене задивлюватися, — сказала вона гордо.

— А чому не питаєш, що я за один? — сказав гордо Ґотліб.

— Овва, не треба й питати, сама одіж каже!

— Ні, не каже! Бреше одіж! А ти спитай!

— Ну, хтож ти такий?

— Я такий, що мені не зашкодить задивитися на тебе.

— Хотілаб я вірити, та якось не можу.

— Я тебе переконаю. Де можу тебе побачити?

— Коли знаєш, що я за одна, то, певно, знаєш, де я мешкаю. Там мене побачиш.

І за цим вона знов засунула віконце, дала знак візникови, коні погнали, затуркотіла горі передмістям бричка, і туман куряви закрив перед Ґотлібовими очима чудну появу.

Смішний хлопак, — думала собі Фанні, — але півголовок! Що він розуміє під тим: бреше одіж Хібаж він не вуглярчук? Ну, але коли ні, то хто є він такий? Півголовок, півголовок та й годі!

(Дальше буде).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Монетні пайкові значки

Бюро Адміністрації Цін (О. Р. А.) замовило вже у різних фабрикантів 900 міліонів синіх і червоних монетних значків, які мають облегчити купования тих харчевих продуктів, що підлягають пайкуванню. Значки мають бути вироблені з пластичної маси, мають бути більші від пятаків і менші від „кводрів", та матимуть вартість одної пайкової точки чи там одного „пойнта".

Пів біліона значків будуть червоні і матимуть на одному боці напис „Офис оф Прайс Адміністрейшен — 1 пойнт", а на другому „Мясо, товщі, риба, сир". На синіх значках напис на одному боці буде такий самий як на червоних, а на другому боці буде вичеканено „Просесд Фудс" — приправлені харчі. Таких значків замовлено 400 міліонів.

Як тільки значки будуть готові, а це буде десь з початком 1944. року, їх роздадуть власникам харчевих крамниць, де продається продукти, що підлягають пайкуванню. Рівночасно буде проголошено, що всі пайкові марки у теперішніх книжечках матимуть однакову вартість, без огляду на те, що на них написано: кожна марка означатиме десять точок.

Монетних пайкових значків будеться вживати для розміну пайкових марок. Коли, наприклад, покупцеві прийдеться дати за якийсь продукт шість пайкових „пойнтів", він дасть купцеві одну паперову марку чи там купон і дістане чотири монетні пайкові значки здачі. На купони далі будуть обовязувати означені реченці, на монетні значки реченців не буде, так що вони влегчать купуючим перехід з одного пайкового періоду в другий.

Крім цього уведення згаданих пайкових значків зарадить державі кілька міліонів у грошах. Видання одної пайкової книжки коштує приблизно півтора міліона долярів. Через підвищення пайкової вартости купонів остання, четверта, пайкова книжка вистачить на 96 тижнів, себто три рази довше, ніж зразу пляновано. Вже на цьому держава зарадить три міліони долярів, коли від кошту трьох нових книжок відрахувати кошт чеканення монетних значків, який певно не перевищить півтора міліона.

Ще важніше, що рівночасно можна буде зарадити велику кількість коштовного паперу і просто необчислиму кількість годин праці, які приходилось витрачувати на друковання книжок, реєстрацію консументів, роздавання книжок і т. д. Багато часу витрачувано також на вираховування точок по купонам, на передачу купонів в банки, на сортовання їх залежно від вартости. Тепер, чи там від часу, як будуть уведені монетні пайкові значки, всі заінтересовані установи, крамниці й одиниці матимуть до діла тільки з двома родами пойкової вартости: десять-точковими купонами і одно-точковими значками.

Деякі числа, зіставлені на підставі досвіду з дотеперішньої практики, показують наглядно розміри цього заощадження. Дотепер консументи зуживали тижнево приблизно 16 біліонів пойнтів у купонах по 8, 5, 2 і по одній точці. Тих чотири біліони купонів переходили через яких 400,000 крамниць, де їх кожного місяця сортували, обраховували й передавали чи то на біжучі пайкові конта, чи головним доставцям товарів. Через уведення нової системи сортовання не буде потрібне. Вистачить порахувати число купонів і передати, куди слід. Це зменшить працю на яких 70 відсотків.

Значки поможуть також покупцям переходити з одного пайкового періоду в другий. Тепер бувало так, що вчас, коли кінчилась важність купонів, консументи закуповували відносні харчі, чи їм треба було, чи ні, щоб не втратити цінних „пойнтів". Ті самі точки в монетних значках будуть важні і після закінчення одного та в час другого пайкового періоду.

Загальна Рада—ФЛІС.

З Домашнього Фронту

Не покидайте праці у воєнній індустрії.

Американські індустрія й американське робітництво доказують великих діл в продукції воєнного матеріялу. Те саме можна сказати й про товариства, комітети й інші організації, що помагають у воєнних змаганнях. Але мимо того всього, факти говорять що воєнна продукція упадає — упадає тому, що робітники дуже часто покидають роботу і шукають іншої.

Причини цього різні. Війна витворила відносини, за які не можна винувати ніяку суспільну ґрупу. Всі це розуміють і всі ґрупи повинні старатися, аби справі зарадити. Уряд, фабричний заряд, робітники і комітети повинні тісно співпрацювати і робити все можливе, щоби робітники не покидали воєнної праці.

Розуміється, що як робітник переходить з одної воєнної роботи на іншу, то він має до цього причини. Причини, за які він не відповідає і, за які не все можна його винувати. Фабричні робітники нераз хотілиб і якнайліпше, але ненормальні воєнні обставини складаються так, що робітник не може їх контролювати і радить собі в той спосіб, що покидає роботу.

Цьому треба зарадити, бо як так буде далі, то продукція замісць збільшатися, буде упадати. Промислові, робітники, уряд і місцеві комітети мусять найти причини, через які робітники змінюють заняття і, треба старатися їх усунути. Якщо ми хочемо здобути перемогу, то це треба зробити зараз, не відкладати на завтра. Фабричні управителі повинні взяти цю справу під увагу і подумати, як помогти робітникам устроїтись і не волочитися від фабрики до фабрики, бо шкода дорогого часу. В деяких промислових районах і окремих заводах — фабриканти самі стараються помогти робітникам устроїтись і добре на тім виходять.

Робітник також повинен зрозуміти, що сьогодні він не звичайний чорнороб, а воїн. Працюючи у воєнній індустрії, він виконує дуже важну воєнну ролю і прискорює здобуття перемоги. Кожний робітник і робітниця, які виробляють воєнне знаряддя, або працюють в цивільній індустрії, що є потрібна до виграння війни, повинні усвідомити собі, що вони є бійцями, які підготовляють ґрунт до інвазії Німеччини і Японії.

Купуйте воякам бонди і повідомляйте їх про це.

Різдвяні дарунки членам збройних сил за морем посилати вже пізно, але вояки, матрози, маринарі, члено приморської охорони, Векси — можуть ще одержати повідомлення, що ви їм купили воєнні бонди в дарунку на Різдвяні Свята. Розуміється, що їх треба про це повідомити так званою „Ві-мейл". Якщо вишлете таке повідомлення через „Ві-мейл" перед днем першого грудня, то почта дійде ще перед Різдвом. І то на котрий будь воєнний фронт. Воєнний департамент каже, що хто не міг вислати членови збройних сил різдвяного дарунку, або хто, крім такого дарунку, ще купив воякови воєнний бонд і хоче його на час про це повідомити, то згаданий департамент поробив все можливе, щоби повідомлення дійшло ще перед днем двадцять-пятого грудня.

Департамент скарбу є тої думки, що не тільки ті американські вояки, що закордоном повинні дістати в дарунку воєнні бонди, але як прийде Різдво, то і ті, що ще тринуються або служать при війську в Америці — також повинніби дістати повідомлення, що для них куплено воєнний бонд. Департамент скарбу пригадує, що всякий інший дарунок має тимчасове значіння, а воєнний бонд не тільки що не тратить вартости, а збільшує таку в часі коли молоді жінки і чоловіки є на службі своєї батьківщини.

Департамент скарбу говорить, що купуючи воєнний бонд в формі різдвяного дарунку для кого, ви здержуєте інфляцію. Бо замісць купувати товар, якого вже й так є мало, ви зичите гроші державі. Уявіть собі, яку приємність будуть мати вояки з воєнних бондів, як вийдуть з армії.

Воєнні бонди в формі рідвяних дарунків.

Воєнні бонди і „стемпси" будуть цього року найкращим різдвяним дарунком не лиш для вояків, але й для цивілів. Це такби мовити, „дарунки будучности", дарунки, які кожний хто їх одержить — може в будучности, в мирні часи — перемінити на щось корисного. Кожний закуплений в формі різдвяного дарунку воєнний бонд — є дарунком не лиш для того для кого його куплено, нале й дарунком для наших збройних сил і причиняєтесь до вдержання низьких цін на потрібні до життя продукти. Роздаючи різдвяні дарунки, уважайте, щоби вони були вартісні і корисні. Такими дарунками якраз можуть бути Воєнні Бонди.

Велика нагода для жінок.

Злучені Держави мають перед собою велике історичне завдання. Треба доставляти збройним силам воєнного матеріялу і перевозити через океан вояків. На морях чатують ворожі субмарини і вантажні кораблі мусять мати охорону. Їх треба „конвоювати", а до цього треба відповідного числа моряків. Ми доставляємо зброї і людей на всі воєнні фронти Обєднаних Держав — від Італії до Пацифіку. Японська сила на островах Тихого океану мусить бути знищена. Ми почали наступ і хочемо довести діло до кінця. Але до цього треба великого числа досвідчених моряків, яких забирається з сухопутніх позицій до праці на морю. Їх місця мусять заступити жінки — „Вейвси", які пішли на державну службу, щоби звільнити моряків, до важних завдань на всіх водах світа. Чим більше моряків виїздить на воду, тим більше є порожних місць для „Вейвсів". Кажуть, що в короткому часі „Вейвси" мусітимуть заступити тисячі моряків і воєнна маринарка буде мати для них тисячі різного роду корисних занять. Занять, які прискорятимуть перемогу і, які дадуть „Вейвсам" нагоду набути досвіду що придасться по війні, бо при воєнній маринарці можна навчитися різного фаху.

До українського громадянства!

КАМПАНІЯ ПРОДАЖУ ДЕРЖАВНИХ ВОЄННИХ БОНДІВ.

Для успішного ведення війни потребує наша держава великих матеріяльних засобів, щоб випродукувати та закупити належну кількість зброї, харчів та всякого воєнного наряддя. Рівночасно державні власти стремлять до цього, щоби господарське життя нашої країни не зазнало наглих ударів у формі інфляції. Ці державні стремління увінчаються повним успіхом тільки тоді, коли кожен громадянин сповнить як слід вложені на нього державні обовязки та закупить належне число воєнних бондів. Хоч американські горожани українського роду виконують і цей обовязок дуже сумлінно — як це виказує статистика громад, де існують наші власні державні аґенції продажі бондів — Український Конґресовий Комітет вважає своїм головним обовязком скоординувати справу продажу бондів, її посилити та по змозі — перевести статистику вже тепер закуплених бондів.

Виконуючи оці — поручені мені екзекутивою Українського Конґресового Комітету — завдання, я відбув наради з представниками Державного Скарбу у Вашинґтоні дня 20. жовтня ц. р. а вислід цих нарад предложив екзекутиві Конґресового Комітету на нарадах в Ню Йорку дня 26. жовтня. Після дискусії принято на цих нарадах одноголосно слідуючі постанови:

1) В порозумінню з Державним Скарбом, як і його стейтовими і краєвими (кавнті) представниками перевести першу Американсько - Українську Кампанію продажу воєнних бондів в часі від 1. січня 1944 до 30. березня 1944;

2) Створити до цього діла комітет з представників усіх наших допомогових та будівельно-позичкових товариств, як і представників поодиноких стейтів;

3) З надісланих звітів з поодиноких громад зладити точну суму закуплених бондів з кожної громади, стейту та поодиноких допомогових орґанізацій.

4) Видати книжку, з поіменним списком усіх комітетовців, які працюватимуть над переведенням кампанії у своїх громадах.

Подрібний плян кампанії буде затверджений комітетом Продажу Воєнних Бондів та поданий до загального відома.

Як тільки запомогові орґанізації вирішуть справу свого заступництва в комітеті та подадуть імена своїх заступників Українському Конґресовому Комітетови, підготовка до кампнії начнеться негайно.

В програмі кампанії намічена висилка усяких посилок на руки місцевих відділів допомогових орґанізацій, церков, горожанських клюбів, незалежних орґанізацій а навіть поодиноких громадян. Тому прохаємо оці незалежні орґанізації та клюби надіслати свою адресу зараз, щоби було можна вислати на їх адресу усі потрібні друки та вказівки.

Кампанія продажу воєнних бондів та їх реєстрація вимагатиме від нас великої праці та багато труду. Однак — для добра нашої держави — і цю працю зробимо добровільно та орґанізовано, бо цим принесемо поміч нашій державі, а честь і славу українському імені.

Д-р Володимир Ґалан,
голова Комісії Продажу Державних Воєнних Бондів при Українськім Конґресовім Комітеті, 1134 Atwood Rd., Philadelphia, 31, Pa.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збори в справі збіркової акції на Краєвий Воєнний Фонд.

Обєднаний Комітет українсько - американських орґанізацій м. Ню Йорку відбув свої чергові збори в пятницю, 12. листопаду. Збори були присвячені обговоренні пляну поведення кампанії за збірками на Краєвий Воєнний Фонд. По зложенні звітів представниками від поодиноких товариств, гром. Д. Галичин підніс, що дотеперішня збіркова акція, як це виказували звіти, не видала таких успіхів, яких потрібно, щоб наложена квота гроша на згаданий Комітет, могла бути осягнена. Лишається вже не повний місяць до закінчення кампанії на Воєнний Фонд, а тому тепер треба доложити тимбільших старань, щоб зібрати наложену суму. Крім збіркової акції серед поодиноких громадян, треба ще, заявив гром. Галичин, влаштувати підприємство - віче, на якому справа Краєвого Воєнного Фонду моглаб бути як слід представлена нашим громадянам.

Присутні представники заявились одноголосно за влаштування відповідного здвигу, та рішили запросити на нього, крім українських, також і американських промовців з Краєвого Воєнного Фонду. На цей Здвиг постановлено запросити також п. М. Голинського, який відспіває кілька пісень. Здвиг відбудеться 5. грудня 1943. року в церковній салі Св. Юра, 217-219 Іст 6. вулиця, Ню Йорк, Н. Й.

Обєднаний Комітет звертається цею дорогою до всіх орґанізацій, що належать до Комітету, з проханням приспішити збіркову акцію по своїх товариствах, а крім того ухвалити відповідну суму гроша з товариських кас. Комітет прохає також наше нюйорське громадянство взяти численну участь в згаданому Здвизі.

За Обєднаний Комітет укр. амер. орг. м. Ню Йорку:
С. Ковальчук, предс.
М. Метелич і
Люба Ковальська, секр.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Теодор Стоякевич, Ирвингтон, Н. ДЖ., $1; Олекса Ангел з від. 192 $1; Лев Посацький, Бронкс, Н. Й., $1; Емиль Мільчук, Спіонк, Н. Й., $2; о. Григорій Павловський $2; М. Близнак, від від. 204 У. Н. С. з Ню Йорку, $25 („Це є ухвала відділових зборів з дня 13. листопаду 1943., якою члени зобовязуються добровільно зложити свій Ювилейний Дар на пресовий фонд „Свободи". Дальші „Ювилейні Дари" ще прийдуть у своїм часі"). По $1 зложили члени 204. відділу: Микола Близнак, Ольга Пельц, Юлія Пенкаль, Василь Гасій, Яків Марків, разом з відділу 204 $30.

Тилі Квасний з Морін, Минесота, $2; С. Скородинський з Бел Ровз Манор, Лонґ Айленд, Н. Й., $2. (До того допис: „З нагоди золотого ювилею У. Н. С. і часопису „Свобода" не хочу лишитися позаду тих, котрі вже зложили сво ґратуляції нашому Батькови Союзови і посилаю оцей невеликий дар для нашої часописи. Я член У. Н. С. від 1917. р. З глибини серця бажаю У. Н. С. і „Свободі" якнайкращих успіхів як в членстві так і в маєтку, а головним урядникам, редакторам, орґанізаторам, усім членам і прихильникам сил і здоровля до праці").

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: Як складають Ювилейний Дар Свободі?).

„БЕНЕШ ІДЕ ДО МОСКВИ, ЩОБ ПІДПИСАТИ ЧЕТВЕРТИЙ РОЗБІР ПОЛЬЩІ".

Під таким наголовком подає польський „Нови Сьвят" новинку з ОНА. А сама новинка така: „З віродостойних джерел звідомляють, що 20-літний союз, який буде незабаром підписаний советськими й чехословацькими представниками в Москві, передбачує створення спільної границі Советського Союзу з Чехословаччиною. Ця границя має йти попри Карпатську Україну. Ця клявзуля замітна тим, що змісця рішає про долю польської території, котра в 1939 р. була занята червоною армією, бо інакше Чехословакія не моглаб мати спільної границі з Советами. Це теж вказує, що польсько-російські справи були обговорювані на московській конференції і що там принято советські бажання в справі східної Польщі.

„Президент Едвард Бенеш тепер у дорозі до Москви, де має підписати договір з Росією. Цей договір написаний вже давніше, лише його підписання затягнулося внаслідок інтервенції британського уряду, який просив відложити советсько-чеський союз аж до оголошення висліду московської конференції".

ХАОС ВИСЛІДОМ НІМЕЦЬКИХ ЗАХОДІВ КОНСКРИБУВАТИ ІТАЛІЙЦІВ.

ЖЕНЕВА. — Люди, що були в північній Італії, стверджують, що в північній Італії, де німці пробували силою затягати італійців до війська й фабричної роботи, панує загальний хаос. Багато італійців запустило бороди, аби вдавати старих і немічних. Поїзди зо забраними італійцями задержувано часто між стаціями і всі італійці втікали до тайних сховків. По Італії волочиться багато узброєних американських і британських бранців, що їх випущено на волю зараз по проголошенню завішення зброї.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

МАСОВІ АРЕШТИ ГРОМАДСЬКИХ ДІЯЧІВ В НОРВЕГІЇ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Минулого тижня німці замкнули в концентраційних таборах у Норвегії сотні громадських діячів. Поліція робила облави і брала на допити кожного чоловіка, що належав до громадської, чи політичної організації. Декого випущено на волю, але більшість пішла в концентраційні табори. Німці бояться наступу на Европу і гадають, що як позамикають здорових мужчин, то норвезьке населення не буде в спромозі помагати аліянтам дістатися на беріг.

Найбільше число громадських діячів, позамикано в приморських селах і містечках. Кажуть, що серед арештованих находиться поважне число священиків і членів молодечих організацій. В Тронемі німці арештували кількох професорів університету і, закувши їх в кайдани, фізично над ними знущалися. Німці домагалися, щоби професори згодилися підписати заяву, що нібито німецька влада в Норвегії поводилася з населенням по людськи і, що не вживала теруру. Коли ж професори відмовилися це зробити, то німці зараз їх арештували і збиткувалися над ними. Мовляв — це комуністи.

Норвеські біженці в Швеції оповідають, що як Аліянти проголосили, що кожний націстський злочинець буде покараний за свої вчинки, Ґестапо старається діставати підписи визначних громадян, що німецька окупаційна влада нікого не переслідувала і над ніким не збиткувалася. Ґестапо робить це офіціяльно й одинцем. Ґестаповці підступають до священиків і просять, аби їм дати свідоцтво моральности і нікому про це не говорити. Вони вже знають, що їх жде кара і стараються діставати посвідчення, що нічого злого не робили.

Подають теж з Норвеґії, що міністерство праці в Німеччині зажадало від Квіслінґа, аби старався вислати до німецьких фабрик 10,000 молодих робітників. Квіслінґ видав відозву і просив молодь записуватися до виїзду закордон. Казав, що німці будуть давати норвезьким робітникам велику платню, і що будуть їх трактувати, як людей вищої раси. Але з того нічого не вийшло, бо підземні робітничі клюби зараз видали заяву, що Квіслінґ говорить неправду і, що норвезькі робітники в Німеччині уважаються урядом за таких самих невільників, як і робітники інших національностей.

СОВЄТИ КАЖУТЬ, ЩО ДОНБАС ЗНИЩЕНИЙ.

Державна комісія для розсліду жорстокостей і шкід каже, що всі прості промисли в Донбасі знищені німцями. Знищення зарядила виразно команда німецьких військ.

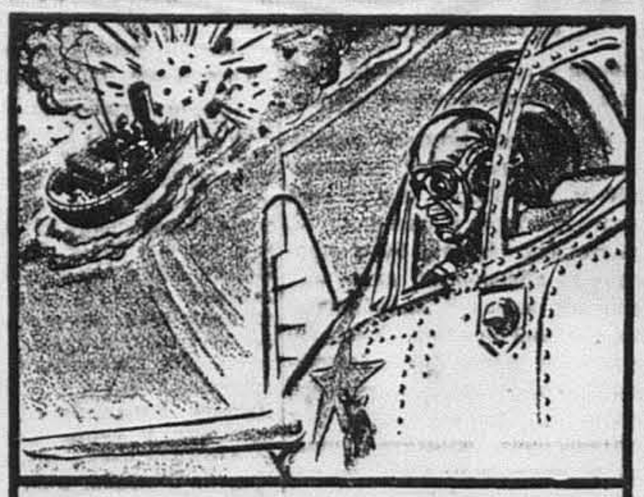
КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ПОБИТИЙ.—На суді у Шікаго ставав свідком оноді цей 5-літній Артур Гейзелтон, котрого батько побив і вибив зуби. Суддя засудив батька за брутальні побої на рік вязниці та сказав: „Шкода, що закони цього стейту не признають биття вязнів".

AMERICAN HEROES

BY LEFF

The South Pacific Aerial Exploits Cross has been awarded to First Lt. William P. Campbell, U. S. M. C., of Minneapolis for his solo bombing attack against five Jap transports and ten destroyers. While ship and shore batteries concentrated all their fire against him, filling the air with flak, he dive-bombed the ship formation, blasted a transport with a direct hit. The War Bond you buy today will help load bomb racks to shatter Jap supply lines.

U. S. Treasury Department

БАГАТІ РУМУНИ ВТІКАЮТЬ ЗАКОРДОН.

АНКАРА, Туреччина, (ОНА). — Як німецька головна команда вирішила вицофати армію з України й утворити оборонну лінію в Галичині, то румунські багачі кинулися до чужоземних консулятів по візи на виїзд закордон. Румунські купці, промисловці, багаті землевласники і навіть деякі державні урядовці, що помагали німцям грабити свою країну, облягають турецький консулят і просять, аби їм дати дозвіл на виїзд до Істамбулу. Багато з них має підроблені пошпорти і документи, які румунські спекулянти виробляли в будинку щоденника „Універсуль" в Букарешті.

З Букарешту доносять, що з України вертає велике число румунських кольоністів, що уряд не знає, що з ними робити. Багато з них попродали свої господарства в Румунії і тепер не мають куди вертати. Вони оповідають, що їм в Трансдністрії було тяжко жити і, що аґенти, які намовляли їх до виїзду на Україну — це зрадники і брехуни. Уряд пакує повернувших кольоністів в концентраційні табори, в яких сидітимуть до кінця війни. Такі табори для кольоністів находяться в Яссах, Кішеневі і біля Черновець. Вони вже переповнені і правительство будує нові.

Відомий провідник селянської партії, Юлю Маню, видав заяву, в якій критикує уряд за заграничну політику і за те, що він висилав на Україну румунських кольоністів. Він каже, що міністер рільництва поступав не правильно і через його помилку сьогодні десятки тисяч румунських селян находяться без даху над головою. Маню домагається від румунського уряду негайного відкликання румунської армії з Совєтського Союза, бо в краю панує неспокій. Він каже, що уряд не повинен був вмішуватись у війну. Народ не вдоволений з того, що робить уряд і в краю може прийти до революції. Маню відбув з віце-премієром Антонеску тригодинну конференцію і казав, що як уряд не опамятається, то Румунія опиниться в безвихідному положенні.

Політичні і воєнні обсерватори в Анкарі передбачують, що як совєтська армія переступить румунську границю, то в Румунії запанує анархія.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ В ПОЛЬЩІ КОНТРОЛЮЮТЬ ЗАЛІЗНИЦІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Німецька окупаційна влада в Польщі передала військовим властям контролю над залізними дорогами. Військова команда видала в пресі заяву, що цивілям забороняється подорожувати залізницею і, що всі комунікаційні засоби в Польщі відтепер будуть в руках військового командування. Як хто хоче куди їхати, або щось перевезти, то мусить повідомити військову владу і дістати спеціяльний дозвіл.

Є також вістка, що німці горячково копають оборонні траншеї, фестунки і вивозять з Галичини своїх кольоністів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в год. 3. пополудні, в гали Укр. Дем. Горож. Клюбу, 21-14 Ґренд Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкць прийти на ці збори. Пригадуємо членам, що на цих зборах закінчимо справу з бондом на $18.75 і книжечкою зо стемпсами на $5.00. — М. Левицький, пр.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в год. 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важне повідомлення з голов. канцелярії У. Н. Союзу. Довгуючих членів просимо вирівняти довг в цім місяці, бо цего місяця замикаємо книжки до річного обрахунку і контролі. — П. Головачук, секр.

ДЕРБИ, КОНН. — Тов. Зап. Січ, від. 23, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 2. пополудні, в ґалі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. —За уряд: Т. Захаревич, предс.; А. Презкович, кас.; І. Бінковський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Архист. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 5. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкць, місцевих і позамісцевих, прийти на час, бо є важні справи до полагодження. Обовязком кожного члена і членкці є прийти до церкви на панахиду в неділю, 21. листопаду, зараз по Сл. Божій за померлих членів і членкць. Пригадуємо довгуючим членам вирівнати свої залеглости, бо зближаються річні збори. Просимо не забувати приєднувати нових членів. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На збори повинен кожний член прийти без огляду чи має заплачену вкладку, бо є важні справи до вирішення, котрих самий відділовий уряд не може вирішити. Просимо заплатити свої вкладки і привести нових членів, бо наш відділ має назначену квоту в кампанії за новими членам. — О. Логин, пр.; М. Фурка, кас.; Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 12:30. Уряд просить членів явитися на збори, бо є деякі важні справи. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости до кінця року. — За уряд: Ю. Заґвоцький, предс.; Д. Мущастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє членкць, що звичайні збори відбудуться в неділю, 21. листопаду, в год. 12:30 сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. Просимо членкць прийти на час. — А. Васильовська, предс.; К. Плетяк, кас.; І. Подола, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 20. листопаду, в год. 8. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 20. листопаду, в годині 5:30 вечором, в парохіяльній салі, 74 Геррис Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори точно на означений час, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. — І. Кокольський, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важна справа до полагодження. Довгуючі члени щоб сповнили свою належитість, бо інакше будуть суспендовані. Котрі члени є суспендовані, щоб зголосилися на збори, то будуть приняті наново. Взиваємо родичів вписувати свої діти до У. Н. Союзу. — І. Савчак, предс.; К. Мишьо, кас.; І. Маркович, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 28. жовтня 1943 року в Амстронґ Кавнті Госпітал

ФІЛЯРЕТ ОПАЛКА,

член Тов. Зап. Січ, від. 63 У. Н. Союзу.

Покійний походив з Воробликa, пов. Сянік, Західна Україна. Вступив до У. Н. Союзу 1923. року і був добрим діяльним членом до самої смерти. Похорон відбувся 1. листопаду при великій участи фамілії, членів і знайомих. Поховано на укр. цвинтари Пр. Д. Марії в Форд Сиҭі, Па. Оставив вдову Віру, замужну дочку за о. Андрія Бека Теклю, жонатого сина при армії Леона, брата в Америці і сестру в краю. — В. Й. П.!

М. Личак. секр.

ПОЛЬСЬКА МОЛОДЬ В АНГЛІЇ.—Ці хлопці, евакуовані з Польщі на основі польсько-російської угоди, дістають в Англії військовий вишкіл.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ

ТАРЗАН, ч. 872. Ще в небезпеці.

„Як брама не буде відкрита за пять хвилин, ти гинеш!" сказав Тарзан і затиснув руку.

Замок відкрився. Тарзан був вільний. Як він став утікати, за ним роздалися вистріли.

Вояки дали сиґнал ракетами, але Тарзан уже був безпечний на деревах.

Одначе його небезпека ще не минула, бо він завзявся висвободити своїх приятелів з націстичного табору.